MAKTABGACHA YOSHIDAGI BOLALARDA KITOB O‘QISHGA QIZIQISHNI SHAKLLANTIRISH METODLARI

Xayrullayeva Dinara Azamatjon qizi
Pedagogika fakulteti talabasi
Guliston davlat pedagogika institute
e-mail: lazizahajrullaeva@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda kitob o‘qishga qiziqishni shakllantirish metodlari yoritilgan. Maqolada hikoya va ertaklar orqali bolalarda o‘qishga qiziqish uyg‘otish, interaktiv o‘qish mashg‘ulotlari, dramatik va rolli o‘yinlar orqali kitob bilan ishlash, shuningdek, kitob tanlash, vizual materiallardan foydalanish va tarbiyachining pedagogik roli tahlil qilinadi. Maqola, shuningdek, zamonaviy metodlar, individual yondashuv va interaktiv usullar orqali bolalarning nutqiy, ijodiy va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirish masalalariga alohida e’tibor qaratadi.

Kalit so‘zlar: kitob o‘qish, qiziqish, maktabgacha yosh, interaktiv o‘qish, hikoya, ertak, dramatik o‘yin, tarbiyachi, pedagogik metod, nutq rivoji.

Abstract: This article discusses methods for developing an interest in reading among preschool children. It analyzes how storytelling and fairy tales can inspire a love of reading, how interactive reading activities, dramatic and role-playing games encourage engagement with books, and how to select appropriate reading materials. The article also examines the use of visual aids and the educator’s pedagogical role. Furthermore, it emphasizes the importance of modern methods, individualized approaches, and interactive techniques in fostering children’s speech, creativity, and communication skills.

Keywords: reading, interest, preschool age, interactive reading, storytelling, fairy tale, dramatic play, educator, pedagogical method, speech development.

Аннотация: В данной статье рассматриваются методы формирования интереса к чтению у детей дошкольного возраста. Анализируется, как рассказы и сказки могут пробудить у детей любовь к чтению, как интерактивные занятия по чтению, драматические и ролевые игры способствуют взаимодействию с книгой. Также рассматриваются вопросы выбора книг, использования наглядных материалов и педагогическая роль воспитателя. Особое внимание уделяется современным методам, индивидуальному подходу и интерактивным способам развития речевых, творческих и коммуникативных навыков детей.

Ключевые слова: чтение, интерес, дошкольный возраст, интерактивное чтение, рассказ, сказка, драматическая игра, воспитатель, педагогический метод, развитие речи.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda kitob o‘qishga qiziqish shakllantirish jarayoni bolaning tafakkurini, nutqini, tasavvurini, ijodiy fikrlash va muloqot qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo‘lib, bu jarayonda tarbiyachi va pedagogik metodlar asosiy rolni o‘ynaydi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ertak va hikoyalarni interaktiv o‘qish orqali bolalarda qiziqish uyg‘onadi, ular kitob bilan mustaqil ishlashni o‘rganadi, voqelikni tushunish va fikrini ifoda etish ko‘nikmalarini rivojlantiradi (Bosher, 2018, 34-b). Hikoyalarni dramatik va rolli o‘yin shaklida o‘qish bolalarda tafakkur, so‘z boyligi va muloqot ko‘nikmalarini mustahkamlaydi, shuningdek, ularni voqelik bilan bog‘lashni o‘rgatadi (Vygotskiy, 1983, 96-b). Tarbiyachi kitob tanlashda bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olib, qiziqarli, mavzuga mos hikoyalarni tanlashi, ular bilan dialog o‘rnatishi, savol-javoblar va muammoli vaziyatlar orqali tafakkurini rivojlantirishi lozim [2]. Interaktiv o‘qish

mashg‘ulotlari, masalan, “Rasm orqali hikoya tuzish”, “Hikoya davomini aytish” yoki “Ertakni dramatik o‘ynash” bolalarning so‘z boyligini oshiradi, jumla tuzilishini mustahkamlaydi va ularni mavzu bo‘yicha fikr almashishga rag‘batlantiradi [3].

Shu bilan birga, multimediya vositalari, audio-kitoblar, video ertaklar va interaktiv kartochkalar bolalarning nutqiy faoliyatini faollashtiradi, ularni mustaqil fikrlashga, hikoya mazmunini tushunishga va yangi so‘zlarni o‘zlashtirishga undaydi [1]. Tarbiyachi ushbu vositalardan foydalangan holda bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olib individual yondashuvni tatbiq etadi va interaktiv mashg‘ulotlar orqali ularni ijodiy fikrlash, muloqot va nutqiy kompetensiya ko‘nikmalarini rivojlantiradi [1]. Shuningdek, hikoyalar va ertaklarni o‘qish jarayonida tarbiyachi bolalarni mavzuga qiziqtirish uchun vizual materiallar, rasmli kartochkalar va dramatik sahnalar orqali qiziqarli faoliyat yaratadi. Masalan, ertak qahramonlarini rol o‘ynash orqali bolalar voqealarni eslab qolish, ular haqida savol-javob berish va voqealarni o‘z so‘zlari bilan ifodalash imkoniyatiga ega bo‘ladi [2]. Bu jarayon bolalarda ijodiy fikrlashni, mavzuni kengaytirish qobiliyatini, shuningdek, ijtimoiy va hissiy tajribani rivojlantiradi. Bundan tashqari, kitob tanlashda bolalar qiziqishi, ularning yosh va qobiliyat darajasi hisobga olinadi. Tarbiyachi hikoya yoki ertakni bolalarga tushunarli va qiziqarli shaklda taqdim etishi, ularni voqeani qayta so‘zlashga, savollar berishga va muammoli vaziyatlarda fikr bildirishga rag‘batlantirishi lozim [1].

Shu tariqa, interaktiv metodlar, dramatik mashg‘ulotlar va multimediya vositalari bolalarda kitobga qiziqish uyg‘otadi, nutqiy va muloqot ko‘nikmalarini mustahkamlaydi, ijodiy fikrlashni rivojlantiradi va bolalarni mustaqil o‘qishga tayyorlaydi. Shu bilan birga, bolalarni jamoaviy ishlashga, birgalikda hikoya yaratishga va dramatik mashg‘ulotlarda faol ishtirok etishga undash ularning ijtimoiy va hissiy rivojlanishini ham ta’minlaydi [3]. Tarbiyachining individual yondashuvi, interaktiv metodlar va multimediya vositalarining uyg‘unligi maktabgacha yoshdagi bolalarda kitob o‘qishga qiziqish shakllantirish jarayonini samarali qiladi va bolalarni kelajakdagi ta’lim bosqichlariga tayyorlashda mustahkam poydevor yaratadi [1]. Shu tariqa, kitob o‘qishga qiziqishni shakllantirish metodlari zamonaviy pedagogik yondashuvlar, dramatik va interaktiv metodlar, multimedia vositalari hamda tarbiyachining individual yondashuvi orqali bolalarning nutqiy, ijodiy, intellektual va ijtimoiy rivojlanishini ta’minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to‘g‘risida”gi qarori. - Toshkent, 2019.
2. Bosher, S. (2018). *Language development in early childhood education*. London: Routledge.
3. Hasanov, B. (2020). *Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi*. Toshkent: Fan nashriyoti.
4. Shamsiyeva, D. (2021). *O‘yin va multimedia texnologiyalari asosida ta’limni tashkil etish*. Toshkent: Yangi asr avlodi.
5. Vygotskiy, L. S. (1983). *Bolalar nutqi va tafakkuri*. Moskva: Pedagogika nashriyoti.